український католицький часопис

МІСІОНАР

РІК ЗАСНУВАННЯ 1897 № 6 (44) * ЧЕРВЕНЬ 1996

МІСІОНАР
ПРЕСВЯТОГО ІСУСОВОГО СЕРЦЯ

Український католицький часопис

Заснований у 1897 році

Засновники - Отці Василіяни

Реєстраційне свідоцтво ЛВ-№122

Головний редактор
о. Василь Зінько, ЧСВВ

Редакційна колегія:
о. Дам'ян Богун, ЧСВВ,
о. Іван Новак, ЧСВВ,
о.Йосафат Воротняк, ЧСВВ,
о. Йосиф Будай, ЧСВВ,
о. Павло Мадяр, ЧСВВ

Літературне редагування та коректура Ігоря Скленара

Комп'ютерна верстка Ольги Кузьмич

Адреса редакції:
м. Львів, 290019,
вул. Б. Хмельницького, 36,
Святоонуфріївський монастир ОО. Василіян
тел. 72-46-94

Підписано до друку 21.05.96 р. Формат 70x100 1/16. Друк офсетний. Папір друк. № 1. Умов. друк. арк. 5,2. Умов. фарбо-відб. 5,7. Обл.-вид. арк. 5,0. Тираж 4000 прим. Зам.25

Ціна договірна

Віддруковано з готових діапозитивів у Жовківській книжковій друкарні видавництва Отців Василіян «Місіонер».
292310, Львівська обл.,
м. Жовква, вул. Василіянська, 8

© Журнал "Місіонар", 1996.

ЗМІСТ

о. Василь Зінько, ЧСВВ
Від Берестя до Переяслава?... 1
Намір апостольства молитви на липень ... 4
Нам пишуть 6
Тарас Лехман
Зелені свята в Україні 7
с. Марія
Апостольство молитви в місті Христинополі 9
о. Діонісій Ляхович, ЧСВВ
Хтось тебе цінить! 10
Релігійна хроніка з Червонограда 11
о. Василь Зінько, ЧСВВ
Трохи правдивої історії до "Історії" 12
Тарас Лехман
Віруючі збирають підписи 13
о. Дам'ян Богун, ЧСВВ
Василіянські місії наприкінці XVIII ст. 14
Спогади про пережите 15
Оксана Гура-Головід
Невтомний душпастир і патріот... 17
Новий єпископ Української Католицької Церкви 19
о. Павло Мадяр, ЧСВВ
Що більше об'єднує, нація чи релігія? 20
Звернення 22
Ігор Скленар
Святкування 400-літнього ювілею унії на Івано-Франківщині 24
Заснування Київсько-Вишгородського Архієпископського Екзархату 26
Іван Долинюк
Проблеми церковного життя 29
Світські новини 30
Володар Буженко
Запитання Степанка 31
Анна Мацько
Моя перша зустріч з Ісусом 32

На обкладинці: Зіслання св. Духа

● Передруки і переклади дозволені за поданням джерела.
● Редакція зберігає за собою право виправляти мову і скорочувати надіслані матеріали.

ВІД РЕДАКЦІЇ:

ВІД БЕРЕСТЯ ДО ПЕРЕЯСЛАВА?

API (Аґенція релігійної інформації) 29 березня цього року повідомила коротко про інструкцію зібрання східним церквам від 1 лютого 1996 р. У документі йдеться про втілення літургічних приписів.

1. Читаємо, що східним католикам пропонується повернутися до традиційної практики уділяти одночасно хрещення, миропомазання і Євхаристію. Цьогорічне великоднє послання наших владик говорить про "невторопності". Справді, скільки тих невторопностей є по церквах та чернечих громадах. Розважлива людина до різних добрих починів береться обачно і старається не порушити почувань своїх ближніх. І то вже зі самої людяності, не кажучи вже про любов до ближніх. Тому не так воно вже і зручно ввести у життя цю практику - три тайни одразу. Вже навіть дві тайни нараз не приносять великої духовної користі. Кожна ж тайна вимагає з боку того, що її приймає, - співпраці. І тому миропомазання у нас рідко спостерігається. Коли хочемо найперше шукати Царства Божого і дбати за спасіння душ, не можемо і не сміємо зважати на якісь теоретичні приписи, а враховуємо реалії життя. І незалежно від того, як практикується в інших обрядах, але у нас треба уділяти миропомазання зрілим особам. Зрештою, у цьому немає нічого складного, бо кожен священик має привілей уділяти цю тайну. Найперше треба добре повчити про роль Святого Духа і самої тайни і аж тоді свідомим вірним її уділяти. Зрештою, це можуть зробити і самі владики. Їх маємо нині достатньо.

Щодо Євхаристії, яка уділяється дітям, то Замойський синод (1720) це заборонив. Адже це призводить не лише до невигод, але й часто до зневаги Пресвятої Євхаристії. Протягом майже 50-літньої душпастирської практики сам маю докази, що треба дуже уважно уділяти і вже таким, що розуміють ці страшні Тайни, як каже св. Літургія Івана Золотоустого. До того ж скасування торжественного св. Причастя викличе незадоволення у вірних, бо перше св. Причастя - це одиноке духовне переживання у дитячім віці. Якщо його не буде, то залишиться у пам'яті хіба поганський "день народження". Ті торжественні причастя мають загалом великі духовні користі, і тому вони практикуються, незалежно від того, що є це і у латинників. Таке переживання, як прихід Господа до серця людини, не є буденним. Цей прихід мусить здійснитися торжественно. Хто це оспорює, той, очевидно, не знає примітивних норм психології.

Ще про занурювання при хрещенні. У ромейській історії зафіксовано ім'я імператора Михайла Копроніма. Таке прізвисько він отримав якраз від того хрещення із зануренням. Він же виконав фізіологічну потребу у свячену воду, яка була у христильниці. І знову комусь кортить мати нових копронімів? А коли ще занурюють під час хрещення у холодну воду? То все не грає ролі, але має сповнитись буква закону, і квіта!

Ще один припис: не правити св. Літургії Золотоустого в нелітургічні дні, а лише Напередосвячених дарів... Це буває у Великий піст, коли є найбільше вірних, які приходять сповідатися. Хтось може позбавляти безкровної жертви людину, яка рідко коли буває у церкві? Це просто якийсь грабунок побожних душ! Замало лише вдовольнятися вечірнею чи утренею в суботу або неділю. Таким чином вважають, що достатньо виконують наказ: пам'ятай день святий святкувати. Це теж несправедливо і скривджує вірних. Ми мали таке в Аргентині, у місті Обері, коли у Велику п'ятницю наші вірні пішли причащатися до латинського костелу, бо у нас того дня причастя не дають. У неділі ми повинні день святий святкувати досконало і з повною користю для себе. А це робимо, коли молимося і жертвуємо самого Христа Отцю і з Христом беремо участь у таїнствах спасіння. Як же можна східним вірним так заздрити за ту ласку Божу - брати участь у безкровній Жертві? А латинники і по 5 Служб Божих мають!

У документі йдеться про те, щоб використовувати чисто східні літургічні ризи. Свого часу вийшов друком ілюстрований альбом східних літургій. І найбільше духовного смаку та побожності мали зображені мелхітський і український (рутенський) служителі, бо були одягненими в естетичні ризи. Коли запропонували ефіопським владикам вибрати собі мітру, то вони вибрали саме ту, що мали українські єпископи.

Ще читаємо про те, що "східні католики запізно зауважили, що віддалилися від традиції батьків. Католицькі східні Церкви, які колись представлялися як єдині правдиві східні Церкви на противагу православним стали предметом постійного непорозуміння в екуменічних діалогах, котрі провадяться між Церквами, які хоч не в повнім сопричасті, але які вже визнають себе як правдиві Церкви". Зазначимо, що втілювати тільки "літургічні традиції" - це зовсім замало. Бо іновірці закидають католикам ще щось куди важливіше. Наприклад таке: чому з'єднані східні не мають рівноправності в лоні вселенської Церкви? Вже саме зібрання східних Церков є доказом того. На цьому зібранні сидить латинник, мовби контролер, і багато ще є римських спецій. Чи східні вже такі бідні чи малолітні, і не можуть своїх справ самі вирішувати? От найсильніша і найдинамічніша східна Церква малабарців в Індії має наставником латинника кардинала Антоніо Падіяра!

До того варто пригадати певні правила логіки, справедливості й, зрозуміло, любові. Щоразу, коли йдеться про з'єднані Церкви, то вимагають від них безпомилкового каяття і навернення, бо вони поблудили. Наче нез'єдинені були з будь-якого погляду непогрішними і нітрохи не відступили від східних традицій та батьківських передань. Увесь час торочать, і ще свої доморослі візантійці хором вторують, що от берестейці вчинили тяжкий і непростимий гріх - латинізацію. Коли мовлять так, то жоден діалог з такими непримиренними неможливий, бо вони його не хочуть, а вимагають від нас безумовної капітуляції, як про це свідчить недвозначно оцей новий документ, виданий у лютому! Ведуть нас у церковний Переяслав!

Коли має існувати діалог з'єдинених з нез'єдиненими, то саме останні мусять враховувати ще думки з'єдинених і не чинити поза їхніми плечима чи понад головою. Ми не річ, щоб нами торгували і за півціни продавали. Ми маємо бути при тому діалозі теж і є підметом-суб'єктом. Нечесно

вважати нас за неуків та невігласів. Виходить, що берестейці чотириста років тільки блудили, грішили та зраджували східні традиції? Аж от Москва буде нас вчити по чому сіль, як писав Шевченко. Це несправедливо, і з нами треба рахуватися як з рівними християнами, бо для збереження віри було мільйони жертв. Саме тому терпіли, бо хотіли бути східними та не піддавалися латинізації, особливо з боку поляків, словаків та й римо-католиків у діаспорі. Непримиренність американського єпископату призвела до появи різних православних серед наших католиків, чимало людей вступило до сект та поробилися звичайними нігілістами. Не лише треба особисто нас шанувати, але й наші вікові традиції. Ми постійно тільки маємо вертатися, когось так цікавить наше назадництво і тим самим самознищення. Наша Церква теж має повне право на розвій, і то в літургічних та інших справах. Ми не є кріликами для екуменічних дослідів!

о. Василь ЗІНЬКО, ЧСВВ

Священномученик Иосафат Кунцевич

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ ДЛЯ ЧЛЕНІВ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ

Оце Серце, що так дуже полюбило людей...

О, Божественне Серце Ісуса! У злуці з тим наміром, з яким Ти на землі віддавав славу Богові і тепер щоденно віддаєш у Пресвятій Тайні Євхаристії, жертвую Тобі через Непорочне Серце Пречистої Діви Марії всі свої молитви, справи, слова, думки й терпіння нинішнього дня у винагороду за всі зневаги, образи і кривди, завдані Тобі.

Жертвую їх особливо за Святішого Отця Папу Римського, за святу Церкву, за навернення грішників і у всіх намірах Апостольства Молитви, призначених на цей місяць і на сьогоднішній день.

Пресвяте Серце Ісуса і Марії, спомагайте св. Церкву і Україну!

Святий Йосифе, Покровителю і Заступнику приятелів Ісусового Серця, моли Бога за нас!

Святий Архангеле Михаїле, св. Миколаю, св. Володимире, св. Йосафате, Заступники України, моліть Бога за нас!

НАМІР АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА ЛИПЕНЬ:

Загальний: ЩОБ ПОСТІЙНІ ДИЯКОНИ І ВСІ ТІ, ЩО ІМ БЛИЗЬКІ, БУЛИ СВІДОМІ ВАЖЛИВОСТИ СВОЄЇ МІСІЇ (Поблагословлене Святішим Отцем).

Диякони - це третій ступінь у церковній ієрархії. Перед ними ідуть єпископи та священики. З діянь апостолів знаємо, що дияконів установили святі апостоли для того, щоб самі могли віддаватися почитанню Бога і проповідуванню Божого слова. Одразу обрали сімох дияконів, а серед них і первомученика святого Степана.

Перший обов'язок дияконів - помагати єпископам і священикам. Диякони приймали від вірних приношення та передавали їх священикам, а ті, в свою чергу, приносили їх у Жертву. Мали читати Євангеліє, а за

відсутності священика голосити проповіді святих Отців. Вони роздавали святе Причастя і носили його тим, які не були на св. Літургії. Під час богослужінь взивали вірних до молитви. Словами та рухами давали зрозуміти вірним, яка частина Богослужіння настає. За дозволом єпископа вони могли колись проповідувати.

У наших часах у парафіях були диякони постійно. В Галичині їх майже не було. Під час II Ватиканського вселенського собору вирішили відновити стару функцію дияконату. Найбільше постійних дияконів має вінніпезька архієпархія в Канаді (біля 20). Є також постійні диякони у торонтівській єпархії (18) і в едмонтонській (3). Саскатунська єпархія має їх 7, ванкуверська - 3. У США філадельфійська єпархія має 5 дияконів, чікагська - 15, стемфордська - 5, парменська - 8. У Німеччині два диякони є в нашому екзархаті, яким керує кир Платон Корниляк. У Бразилії є один диякон о. Карпович на Антоніо Олінто. У римо-католицьких єпархіях таких дияконів є чимало. Власне намір декларує, щоб ті наші служителі Церкви та їхні родини гідно служили, бо й у латинників диякони є одруженими. Йдеться про те, що не раз праведний диякон може мало чинити через ведмежі послуги своєї жінки або дітей. Останні своєю поведінкою часто псують і підточують жертовну працю свого чоловіка або батька. Дай Боже, щоб ціла дияконівська родина була світлом і сіллю землі!

Місійний: ЩОБ ЗРІСТ ПОКЛИКАНЬ У ЛАТИНСЬКІЙ АМЕРИЦІ СПРИЯВ МІСІЙНОМУ РОЗМАХОВІ МІСЦЕВИХ ЦЕРКОВ.

Склалася дивна ситуація, бо ріст покликань на священиків та ченців в українській Церкві у Бразилії на противагу іншим діаспорним одиницям є більшим. Велику роль у цьому відіграють родина і відповідні школи. Нераз родина є побожна, але її діти не можуть бути висвячені на отців чи служити Богові в монастирі, бо не функціонують відповідні школи. Саме у Бразилії вже здавна є налагоджена добра мережа шкіл. Наприклад, семінарія св. Йосипа у Прудентополі, св. Йосафата на Малеті і вищі студії на Бателі у Куритибі. Ювенати та новіціяти отців Василіян, сестер Служебниць, святої Анни, св. Йосипа, Василіянок і курс для членкинь світського інституту Катехиток Серця Ісусового задовольняють прагнення молоді посвятитися повноцінній службі Господеві.

У Латинській Америці не так добре поставлена справа щодо сприяння покликанням. В основному розлучені подружжя не можуть плекати у дітей покликання. Був такий випадок в Аргентині, що дочка одного швейцарця і бразилійки вступила до монастиря сестер кармеліток. Батьки за всяку ціну хотіли забрати її звідти. Та вона тільки одне відповідала їм: "За вас покутую, бо ви навіть церковного шлюбу не взяли". А там таких родин чимало. Ще й до того замале християнське виховання молоді у сім'ях, у школі майже ніяке, бо ніде немає урядового навчання катехизму, як і в нас в Україні, на жаль. А це все повністю не сприяє збільшенню покликань у цих країнах.

Однак Христос велів молитися за такі справи. І ми молитвою ще раз покажімо нашу любов до ближніх і випрошуймо, щоб і у тій частині світу було багато женців, та Боже Царство росло і розвивалося!

Місцевий: ЩОБ ІСУС - ДИТЯ ЗА НАШИМИ МОЛИТВАМИ, А ГОЛОВНО ЧЕРЕЗ СВЯТЕ ЖИТТЯ ПОБОЖНИХ ХРИСТИЯН, ДАРУВАВ ЛАСКУ ЖИТТЯ УСІМ, ХТО МАЄ НАРОДИТИСЯ В ЦЬОМУ МІСЯЦІ.

Світ вимирає. Щороку не народжується біля сорока мільйонів дітей. Тому два роки тільки в Україні не прийшли у цей світ мільйон немовлят. Минулого року населення нашої держави зменшилося на пів мільйона.

Та не тільки зменшується кількість жителів, але й зменшується число вірних Церкви, Божої держави. І ми не можемо бути байдужими до такого беззаконня і маємо за всяку ціну не допускати того, щоб інші так грішили отими абортами. Такі гріхи кличуть до неба за пімстою.

Тому проведімо цього місяця хрестоносний похід молитви та жертви, щоб зачаті у материнському лоні побачили світ Божий, отримали ласку хрещення та й колись через добре життя на землі і славу у небі. Усі долучімося до цього походу. Ми за життя прагнемо ласки і хочемо звичайного життя людини на цій землі! Пресвята Богородице, і Ти, Дитятко Ісусе, благословіть наш похід!

Покровитель на липень - апостол ЮДА ТАДЕЙ, брат Господній (2.07)

Про цього апостола згадують нам св. Матей та св. Іван у своїх євангеліях. Цього апостола іноді ще називають "братом Господнім", тобто свояком. Брат обручника Йосипа Клеопа мав трьох синів: Якова, Симона і Йосипа. Ще були інші свояки Господа, сини Алфея: Яків Молодший, Симон Зилот та Юда Тадей. Заведей мав таких синів: Якова Старшого і Івана Богослова. Зразу апостоли не мали чіткого уявлення про місію Христа. Вони мислили жидівськими дочасними категоріями, що от Христос визволить вибраний народ від ворогів-завойовників, як це робили судді та царі перед тим. Та згодом апостоли змінили свої погляди під впливом Святого Духа і пішли проповідувати Царство не цього світу. Сам Юда Тадей мав проповідувати Євангеліє у Юдеї, Самарії, Ідумеї, Месопотамії, Лібії, також і у Персії, де разом зі св. Симоном мав прославити Христа мученицькою смертю. Цей апостол дуже помагає людям, які потрапили у важкі обставини. Залишив він і окремий лист. У ньому виступає проти єресей і проти фальшивих провідників. Варто про цей лист пригадати, бо не все золото, що блистить і не кожен провідник вартують нашого довір'я!

Нам пишуть

Шановна редакціє!

У довоєнний час ваш часопис називався "Посланець Серця Ісусового", пізніше він отримав назву "Місіонар". Також щороку виходив календар "Місіонаря" - видання журнального типу. Мій батько був дуже ревним віруючим і отримував "Місіонарі" та календарі. У мене їх збереглося чимало. Від більшовицької влади ці річні підшивки зберігалися у надійному місці мого помешкання. Сьогодні дуже тішуся, що після багатьох років заборони відродився та несе світло Христової віри часопис "Місіонар". Його публікації є цікавими та актуальними. Щиро бажаю творчому колективу редакції успіхів та надхнення у ширенні Божого Слова!

Катерина К., с. Замочок
на Львівщині

ЗЕЛЕНІ СВЯТА В УКРАЇНІ

Характеристика та регіональні особливості

На п'ятдесятий день після Великодня припадає свято Зеленої неділі, або ж, як ще називають це свято в багатьох регіонах України (Поділля, Волинь, Слобожанщина) - Клечальна неділя. На Сколівщині, Яворівщині, Турківщині, Сокальщині ця назва також збереглася. Зелену неділю та наступні понеділок і вівторок називають Зеленими святами.

"Невід'ємні атрибути Зелених свят, - пише М. Ткач, - обряди найменування (хрещення) і постригу - відрізання пучечки волосся. Звідси й назва зрізаної в цей період зелені - клечання. Клечальним називається й увесь тиждень перед Зеленою неділею; сама субота й неділя також клечальні. Клечати - означає робити мітки, позначати."

У цьому слові приховано зміст деяких обрядів, які були поширені в багатьох регіонах України, у тому числі й на Сокальщині, де ми проводили дослідження. Напередодні Зелених свят (Зеленої неділі), найчастіше у четвер, дівчата йшли у поле чи до лісу й завивали вінки із дерев. Вибирали вербу чи березу (бо гілки цих дерев м'які, гнучкі, легко піддаються плетінню). Плели вінки й у квітах-травах. Неодмінна умова плетіння вінка - це не зірвати жодної травинки і не пошкодити жодної гілочки, щоб сплетений вінок не зів'яв до Зеленої неділі - це буде символом довголіття. А в неділю розвивали сплетені вінки. Якщо вони не зів'яли - у родині ніхто не помре. При плетінні віночка дівчата співали пісню:

Ой, зів'ю-зів'ю віночки
Вплету ромашки-дзвіночки,
Чар-зілля і м'яту
Й травичку прим'яту...
(Записано на Сокальщині)

Ось що пише про плетіння віночків Олекса Воропай у книзі "Звичаї нашого народу": "Розділившись по двоє, кожна пара з гілля берези в'є собі один вінок, не відриваючи гілок від дерева. Як вінок уже готовий, кожна пара кумується: подають через вінок жовту крашанку, обмінявшись крашанками, цілуються через вінок. Після цього вибирають старшу куму; скручують свої хустки (тобто знову звивають), кидають їх угору і чия хустка підлетить вище, та з дівчат і буде старшою кумою."

Безперечно, ці обряди і звичаї не були поширені в усіх регіонах, але при плетінні віночка весняні та інтимні пісні співали повсюдно.

Той же Олекса Воропай пише, що під час Зелених свят дівчата ходили з віночками на голові. Скажімо, такі дійства побутували на Сокальщині у селах Ванів, Глухів, Муроване. Проте цей обряд не набув масового характеру. Бо, як уже зазначалося, у дні Зелених свят чи напередодні них заборонялося зривати квіти.

Якщо напередодні свят народилася дівчина, то її намагалися охрестити у Зелену неділю. Бо вважалося, що тоді новонародженій дитині будуть

сприяти усі земні сили. Адже Зелені свята - це радість землі і небес.

Недарма на Сокальщині, Яворівщині, Бойківщині, Гуцульщині, Волині, Поділлі побутує така приповідка:

Зелені свята,
В горах - рай.
У зелені
Мій рідний край.

Інший варіант цієї приповідки:

Зелені свята,
В горах - рай.
Веселі люди,
Рідний край!

(Записано у с. Добрячин)

В багатьох регіонах вважалося, що русалки бешкетують не лише на Івана Купала, а й у ніч на Зелену неділю (тому з суботи на неділю небажано було ходити на річку чи водоймище, бо русалки залоскочуть).

До речі, загальновизнано, що русалка - це дівчина-утопленица. Однак в деяких селах Сокальщини існує й інша думка (наче доповнює попередню): русалкою може стати й дитятко-дівчинка, яка втопилася, а згодом її душа підросла і вона стала юнкою.

У Зелену неділю прикрашають свої домівки, подвір'я зеленню (очеретом, осокою, шаваром, який розкидають по долівці) чіпляють її на пліт, ворота прикрашають гілками листяних дерев (найчастіше - липа, ясен). У с. Ступниця Дрогобицького району вхідні ворота і пліт прикрашають ліщиною і березою, хату зовні - лопухами. У середині хати розкидають по долівці шавар, а над образами прикріплюють гілки липи.

Тому напередодні Зеленої неділі у суботу, до схід сонця, діти йдуть на луг, вигін, до лісу, річки за зеленню. У багатьох селах Західної України, в тому числі й на Сокальщині, на Волині за зеленню дозволялось йти лише парубкам та дівчатам. Нині цей обряд дещо "демократизувався" - за зеленню йде і малеча.

Зелень на подвір'ї і в хаті символізує єдність неба і землі, літнє буяння природи, перехід від весни до літа. Зеленню прикрашають не лише домівку, а й церкву та її подвір'я. Якщо при дорозі стоїть хрест чи могила, то і її намагаються озеленити.

До речі, як стверджують на Волині, Поділлі, Покутті, Сокальщині та у інших регіонах України перед тим, як класти зелень на долівку чи прикрашати нею подвір'я, усе ретельно прибирають від сміття: миють підлогу, підмітають подвір'я. Бо гріх кидати зелень у бруд. Очевидно, звідси й походить народна приказка: чисто, наче в раю.

Звичай прикрашати рослинами свою хату бере початок з язичницьких часів. Таким чином язичники віншували буйне пробудження природи. І чи не тому на Слобожанщині, Поділлі, Гуцульщині, у багатьох регіонах Львівщини - на Яворівщині, Бойківщині, Сокальщині побутує приказка: на Зелені свята природа буяє.

Обряди Зелених свят, які нам доводилося спостерігати в основному на Львівщині, Сокальщині й Тернопільщині, символізують глибоку пошану людей до природи та, передусім, віру у Всевишнього. Наші пращури

ретельно спостерігали за природою. А тому збереглося чимало народних прикмет:

На Зелені свята дощ - жнива будуть дощові.
Які Зелені свята - такі жнива.
На Зелені свята любить падати дощ.
(Записано у с. Добрячин)

У церковному календарі Зелена неділя має назву Святої Трійці. Святкують Зелені свята три дні: у неділю, понеділок та вівторок. На честь Бога Отця, Сина, Святого Духа.

Існує повір'я (воно поширене, практично, в усіх регіонах України), що на Зелені свята, коли цвіте жито, Господь Бог відпускає на землю душі померлих, аби ті "погостювали". А тому під час Зелених свят існує добра традиція: поминати померлих, приходити на могили, запалювати свічки.

Відмінності між зеленосвятськими обрядами у тому чи іншому регіоні зовсім не свідчать про культурну вищість одного регіону над іншим, а, навпаки, про багатоманітність нашої культури, розмаїття її джерел.

На жаль, про більшість звичаїв та обрядів доводиться говорити у минулому часі. Частина з них назавжди пішла в небуття. А тому все збережене необхідно ретельно фіксувати, аби передати у спадок майбутнім поколінням.

Тарас ЛЕХМАН

З РЕЛІГІЙНОГО ЖИТТЯ КРАЮ

АПОСТОЛЬСТВО МОЛИТВИ В МІСТІ ХРИСТИНОПОЛІ

Виповнилося 5 років з часу заснування цієї організації при христинопільській церкві св. Юрія. Апостольство Молитви заснував і є його провідником о. Єронім Кокоцький, ЧСВВ. Перша старша ревнителька Олександра Кіх сумлінно працювала над залученням наших людей до цього релігійного товариства. Також проводила добру роботу з ревнителями, заснувала чимало гуртків у селах. Нині Апостольство Молитви у Христинополі нараховує біля 300 чоловік. Щомісяця поповнюється новими членами, серед яких є і медичні працівники, і працівники торгівлі, і вчителі. Всі шукають любові Серця Ісусового. Старша ревнителька Надія Качаровська створює у цьому побожному товаристві атмосферу любові та злагоди. Також функціонують молодіжний та чоловічий гуртки. Члени Апостольства Молитви під опікою Серця Ісусового намагаються своїми молитвами, побожними ділами спричинитися до збільшення Божої слави та до спасіння людських душ.

с. Марія, ревнителька Апостольства Молитви при Христинопільському василіянському монастирі

ХТОСЬ ТЕБЕ ЦІНИТЬ!

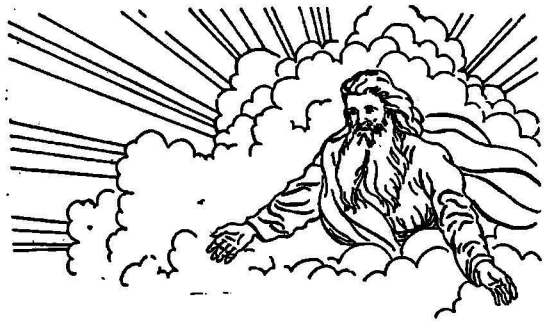

Поряд з браком відчуття любові у нашому житті трапляється і знецінення себе самих. Відчуваємо, що ніхто нас не цінить, що з нами ніхто не рахується, що ми неначе покидьки цього світу. Тому ми розчаровуємося у житті. Життя несолодке, гірке, сіре, буденне, песимістичне, не має колориту. Такі думки ми зустрічаємо здебільшого у старших людей, які вважають себе за якихось непотрібних, або завадою для інших, тому залишається їм тільки просити смерті. Але таких "старців" багато серед молоді. Нераз юнаки, які, здається, у повноті фізичної сили, є мертвими духом. Немає перспективи у житті, все байдуже, хіба що тільки наїстися, напитися, погуляти... Існує тільки сьогодення, немає потрібної мрії, утопії чи надії - характерної молодим людям. Кому не сниться кращий світ і краща доля - той передчасно вмирає, і закономірно у нього зароджується відчуття нецінності, завади... чи, т.зв. комплекси меншовартості чи більшовартості - один і другий має ту саму основу, несприйняття життєвої реальності. А реальність завжди має свою притаманну цінність.

Яка є цінність твого життя? Вистачить лише подивитись на свою зовнішність. Чи є хтось такий самий, як ти? Може хтось із твоєї родини, із твоїх друзів? Правда, що нема! Можеш пошукати за таким як ти у твоєму місті, у твоїй області, у твоїй країні, а навіть у цілому світі - і не знайдеш такого, як ти! Можеш, якщо захочеш, поглянути в історію і не знайдеш такого, як ти. З деякою певністю можна вважати, що не буде такого як ти і до кінця віків. Ніде немає когось з таким обличчям, з такими очима, з таким волоссям, з такими руками, ногами... Немає нікого з таким голосом, з такими здібностями і, чому ж би ні, з такими самими немочами. Це не тільки ти, але кожна людина є чимось небаченим, оригінальним, неповторним... Ти маєш велику ціну лише навіть з цього усього. Ти - єдиний! Ти маєш єдину життєву місію у світі і ніхто тебе не замінить. Чому ж тоді твою єдиність не розвивати, виховувати, ушляхетнювати, і одночасно допомагати іншим розвивати властиву їм оригінальність! Чи вже тільки задля того твоє життя не має незамінної ціни, вартості? Ніхто не може її купити, набути чи викрасти! Тому не заздри іншим, а розвивай свою оригінальність! Інші допоможуть удосконалювати і твою! Навіть як би ти лежав спаралізований у ліжку, мав невиліковну фізичну чи психічну хворобу - ти не втратив повністю ціни.

Ти віруючий, християнин? Авжеж, твоя ціна і вартість збільшується у тисячі разів. З Катехизму знаєш, що ти є образ і подоба Божа. Так, ти - оригінальний образ і подоба Божа. Такий образ, така жива ікона більше

не повториться в історії. Чому ж ти ту ікону не ціниш, не радієш нею, не благословиш Господа?

Ціна твоя - ціна крові Ісуса Христа. "Ви куплені високою ціною" - говорить апостол Павло (1 Кор. 6, 20; 7, 23). Ми призначені до дружби з Ісусом Христом (пор. Йо 15, 15)... Ми можемо стати Божими синами (пор. Рим. 8, 14). Ми маємо всі засоби, щоб стати Божою дитиною...

Тож, ти не завада, чи якась непотрібна особа... Встань на ноги і ввімкни двигун свого життя! Спричинися своєю неповторністю для змін у твоєму середовищі! Сповни свою життєву неповторну місію! Зроби кращим світ і світ інших людей! Ти можеш це зробити!

Хтось тебе таки цінить!

о. Діонісій ЛЯХОВИЧ, ЧСВВ

РЕЛІГІЙНА ХРОНІКА З ЧЕРВОНОГРАДА (ХРИСТИНОПОЛЯ)

ВИСТАВКА ПИСАНОК

У Червоноградському філіалі Національного музею у Львові відкрито виставку великодніх писанок. А виготовили ці писанки сестри студитки з монастиря святої Покрови, що в канадській провінції Онтаріо.

ТЕХНІКУМ ЗУСТРІВ ВЕЛИКДЕНЬ

Десять груп студентів Червоноградського гірничого технікуму подивилися виставку полотен відомого канадського художника українського походження Василя Курилика (1927-1977) "Страсті Христові". Про творчий шлях митця і його доробок розповідала студентам співробітник музею історії релігії Галина Гриник.

А керівники другої групи першого курсу спеціальності "Ремонт електрогірничого устаткування" Ірина Томчишин провела відкриту виховну годину - "За тиждень - Великдень". Самі ж студенти розповідали своїм товаришам про великодні звичаї та обряди в Україні.

ПРОЙШЛИ З УСПІХОМ

У Червоноградському народному домі "Просвіта" успішно пройшли Берестейські читання. Про причини прийняття Берестейської унії, тогочасну історичну ситуацію та становище української Церкви розповів слухачам аспірант Львівського державного університету імені Івана Франка Роман Небожук. Також цікавим виявився виступ заступника директора Інституту Історії Церкви Олега Турія. А вів зустріч настоятель червоноградського монастиря отців Василіян о. Йосафат Воротняк.

Тарас ЛЕХМАН
м. Червоноград Львівської області

ТРОХИ ПРАВДИВОЇ ІСТОРІЇ ДО "ІСТОРІЇ"

У Львові 1992 року вийшла праця о. Костя Панаса "Історія Української Церкви". Почина-ючи від 110 сторінки і далі йде мова про отців Василіян: "У Церкві точилася безнастанна війна між світськими духовними і василіянами. Крім того василіяни (за старим польським шляхетським звичаєм) сварилися між собою. 1802 року зорганізували аж три провінції. Вони вибрали трьох провінціялів, протоархимандрита і трьох протоігуменів. Проти цього запротестували єпископи. Цар наказав скасувати посаду архимандрита. Почалася завзята боротьба між самими василіянами, внаслідок якої кілька монастирів перейшли до російської Церкви. Найбільше не любили василіяни митрополита Кохановича за те, що він наказував співати в церкві українські пісні, говорити проповіді українською мовою, а не так, як вони, по-польськи. Для очищення обряду комісія під проводом Кохановича заборонила приймати до василіянського чина поляків. По 1830 році почалося скасування василіянських монастирів. Відразу скасували 20 монастирів і вигнали 200 монахів-поляків". Пишеться у праці і таке: "...з василіян зробили поляки троянського коня, щоб зі середини знищити унію. Поляки намагалися напхати найбільше чужих елементів і ворожих українському народові - польських шляхтичів. Польська шляхта, займаючи у василіянському чині всі вищі духовні посади, латинізувала обряд, сіяла сварки і ворожнечі, ослаблювала і паралізувала внутрішнє життя Церкви... Такими власне не пастирями, а наймитами за гроші були єрархи нашої Церкви в Росії - поляки, які дивилися на Церкву тільки як на корито і дбали про свої животи, а як польські патріоти в руїні Української Церкви бачили користь для асиміляції і полонізації України і помсту за те, що Українська Церква була затвердим горіхом для зубів польського шовінізму. Василіянський чин, який під час боротьби з ворогами повинен був стати авангардом Церкви, зіграв ганебну роль "троянського коня",

тим самим був винен у руїні Української Церкви російським царатом" (стор. 116).

Зі слів автора випливає, що всі вищі посади у чині та в єрархії займали поляки чи польська шляхта. Читаючи це, візьмімо до рук книжку о. Іринея Назарка, ЧСВВ "Київські та галицькі митрополити" (Торонто, Канада. 1962 р.) та й пошукаймо, ким же були оті найкращі люди ієрархії - митрополити. Ось про що довідуємося: 1. Михайло Рагоза народився на Волині; 2. Іпатій Адам Потій походив з Рожанки коло Володави (Надбужанщина); 3. Йосип Велямин Рутський походив з Рути (Білорусь); 4. Микола Рафаїл Корсак родом з великого князівства Литовського, з Білорусі; 5. Гавриїл Коленда - з білоруської шляхти; 6. Кипріян Жоховський також з білоруських шляхтичів; 7. Лев Заленський з волинської шляхти, народився у селі Любичі коло Луцька; 8. Юрій Винницький родом з перемиської землі; 9. Лев Кішка з холмщаків; 10. Атанасій Шептицький з Яворівщини (Галичина); 11. Рід Флоріяна Гребницького - дрібна руська шляхта; 12. Пилип Феліціян Володкович з Новосілок на Виленщині, походив з дуже багатої руської родини; 13. Лев Шептицький народився на Яворівщині; 14. Ясон Юноша Смоґожевський походив зі Сморогова на Волковищині (Білорусь); 15. Теодосій Розтоцький зі Слонима (Білорусь); 16. Іраклій Лісовський з Усача у Білорусі, батьки його були латинниками; 17. Григір Коханович, білорус; 18. Йосип Булгак зі Слонима у Білорусі, з татарського роду.

Отже, виходить, що 11 митрополитів походили з Білорусі, 5 з Волині і 3 з Галичини. О. Іриней Назарко твердить, що проти василіян були налаштовані Іраклій Лісовський та Григорій Коханович, але василіяни мусіли боротися, бо йшлося про життя чину. Ці два митрополити, перший, до речі, ще з дому був латинником, хотіли знищити "польську василіянську шляхту". З вище перелічених митрополитів 16 було з василіянського чина і ніхто з них не був поляком. То чи варто писати неправду і чи таким підручником слід виховувати сучасне покоління українців?

Післямова. У правових державах за таку "історію" кличуть до суду, і справу об'єктивно судять, тому там треба виссане з пальця публічно заперечити. Коли нині хтось говорить про єдність, то повинен пошанувати гідність іншого і не зараховувати його до парій суспільства. Історія має бути об'єктивною. Чому Петро лютий вбив у Полоцьку 5 василіян? І що ж тоді говорити про "троянського коня"? Видається, що це приснився сон рябій кобилі...

о. Василь ЗІНЬКО, ЧСВВ

ВІРУЮЧІ ЗБИРАЮТЬ ПІДПИСИ

І все ж Церква не стоїть осторонь політичних проблем суспільства. Адже віруючі - це ті ж громадяни держави і її доля не байдужа для них. Тому настоятель греко-католицької церкви святого Йосафата, що в Червонограді, отець Михайло Низкогуз закликав віруючих збирати підписи під зверненням про вимогу прийняти нову Конституцію України і заборонити діяльність компартії як злочинної організації, що руйнувала храми і переслідувала віруючих.

Тарас Лехман

ВАСИЛІЯНСЬКІ МІСІЇ НАПРИКІНЦІ XVIII ст.

Про ці місії у василіянському фонді ЦДІА у Львові збереглися деякі відомості. На їх основі можна зробити висновок, що у той період діяло три центри місій.

Північно-західну групу - центр у Білій Підляській очолював о. Тимотей Щуровський - письменник, поет, проповідник, засновник згромадження сестер Йосафаток. Він написав книжку про те, як проводити місії.

Інший осередок місіонарів існував у Христинополі. Його очолював ігумен христинопільського василіянського монастиря о. Сорочинський. Написав книжку латинською мовою про те, як виголошувати проповіді, як створювати атмосферу для того, щоб Божий засів падав на добрий грунт.

Третя група - східна - мала два центри: у Кремінці та Тригурах. У Кремінці 1789 року місію очолював о. Юст Гусаківський, ігумен монастиря. Місіонарями у цій групі також були отці Григорій Зеленецький, Юліян Добриловський та Філарет Ангелович.

У Тригурах починав також свою місійну діяльність славний місіонар, письменник, поет о. Юліян Добриловський, ЧСВВ. 10 липня 1788 року катедральний архіпресвітер Кам'янець-Подільської дієцезії о. Михайло Радевич надав на 1 рік юрисдикцію василіянським місіонарям у цій дієцезії - префектові місії о. Граціяну Парницькому, о. Паісію Лісевичу, о. Григорію Зеленецькому, о. Юліянові Добриловському та о. Амврозію Лукашевичу. 22 липня 1788 року тим же місіонарям надав юрисдикцію і римо-католицький ординаріят Кам'янець-Подільської дієцезії. Юрисдикція надавалася нашим місіонарям від римо-католицького і греко-католицького ординаріятів на тій основі, що у місіях брали участь вірні обох обрядів.

О. Юліян Добриловський народився на Волині, вступив до Чину СВВ. Відзначався як талановитий проповідник і брав участь у місійній діяльності двох центрів східної групи (Кремінець і Тригури). Окрім місій писав. З італійської мови переклав парохіяльні проповіді на тодішню церковну урядову мову, пізніше ще раз переклав їх на народну, руську мову, яку назвав посполитою. Ця книжка обома мовами була видрукувана у Почаєві. У праці не вказано, хто є перекладачем, але в загальному історики вказують саме на о. Добриловського. Серед прихильників цієї думки був і академік Михайло Возняк, який також стверджував про те, що о. Юліян є автором деяких пісень "Богогласника".

Після третього поділу Польщі о. Добриловському було небезпечно залишатися на східних теренах. Він емігрував до Галичини, яка опинилася під владою Австрії, і жив у Підгірцях, де був ігуменом. Пізніше був ігуменом в Угорниках, Крехові та Бучачі. Брав участь у провінційних капітулах. Його трохи спаралізувало, коли був бучацьким ігуменом. Переїхав жити до василіянського села Зелена, з якого частково утримувалася бучацька школа-гімназія. Помер у тому селі 1822 року.

о. Дам'ян БОГУН, ЧСВВ

СПОГАДИ ПРО ПЕРЕЖИТЕ

СЕСТРИ ВЕНЬЯМИНИ, ПО СВІТСЬКИ ВОЛОДИМИРИ МАРЦІНКОВСЬКОЇ, СЕСТРИ ЗГРОМАДЖЕННЯ СС. ПРЕСВЯТОЇ РОДИНИ УГКЦ

(Закінчення. Початок у № 1, 2, 3, 4, 5 за 1996 р.)

Одного вечора приходить до нас лікар і каже: "Чи знаєте, що на вас нападали минулої ночі?" Ми ж нічого не знали і не чули, щоб хтось до нас добирався. І він нам розповів, як до нього 25 липня, вночі привезли чоловіка з розбитою головою, скривавленими руками і переломом ноги. "Розпитую хворого, хто його так побив, - розказував лікар. - А він і каже: "Ніхто мене не бив. Я хотів потрапити до монашок і задумав лізти комином. Та видно, попав не до тої кімнати. Там був ремонт і піч була розвалена, я згори впав, і так потовкся. Вже вдруге не вдається мені монашок пограбувати. Таки справді їх Бог береже. Не буду їх більше чіпати." "Як він упав, ваш сусід якраз йшов зі зміни, - розповідає далі лікар, - почув стогін і підійшов, бо просили: "Поможіть!" Той нападник вже виповз із кімнати, але сам йти не міг і просив того чоловіка, Тимощука Володимира, щоб його довів до лікарні. Зовсім не міг рухатися, тому Тимощук взяв тачку, якою возять руду і завіз його до лікарні."

Лікар радив, щоб ми не тримали вдома грошей, бо всім відомо, що ми зібралися виїжджати і на дорогу мусимо мати гроші. Ми гроші занесли на пошту, в касу і мали забрати їх аж тоді, коли вже будемо виїжджати. Так порадив нам начальник пошти.

Всі документи ми одержали 24 серпня 1956 року, а виїхали з копальні Любавінськ 28 серпня, на саме свято Успення. Якраз в той день машина привезла у магазин товари. Прийшла продавець, щоб домовитися з шофером - бурятом за національністю. Ми боялися з ним їхати, але продавець запевняла нас, що він чесний чоловік. На пошті і в конторі записали номер машини та паспорт шофера. Шофер, подивившись, що так усе докладно записують, сказав: "Або якихось дуже поважних, або дуже люблених людей везу з вашого Любавінська."

Як люди почули, що ми від'їжджаємо, поприходили з нами прощатися. Зійшлись, мабуть, з цілої копальні, бо було їх ціле подвір'я. Заїхала машина, собака вискочив на неї, обнюхав і зіскочив. Ми склали свої пакунки. І начальники прийшли з нами прощатись, тільки не було Ігуменова - виїхав у Дарасун. Ми мали ще підписати документ, що не будемо від держави вимагати повернення свого дому, але ми не хотіли таке підписувати і залишили то на сам кінець. Комендант не сподівався, що ми так скоро виїдемо. Попрощавшись зі всіма, ми мали вже вилізти на машину. Собака нас обнюхав і заскавулів, немов також прощався. Поки ми сідали на машину, всі на прощання махали руками. Ми виїхали. А собака пішов невідомо куди, і ніхто більше його не бачив. Так нам пізніше написали сусіди і пані Віра.

Шофер виявився справді чесним чоловіком. Завіз на станцію Дарасун, де нас чекав вже о. Юрій, якому ще раніше дали телеграму, що виїхали.

О. Юрій поміг нам вислати наші речі, і ми поїхали в Читу. Тут о. Юрій знайшов нам нічліг, а сам пішов займати чергу за білетами. За п'ять днів одержали білети, о. Юрій нас супроводжував до поїзда, поблагословив, і ми поїхали додому. Це сталося 5 вересня 1956 року. Впр. о. ігумен Грень повернувся 21 червня 1956 року після амністії, в неділю сліпородженого.

Поїзди були дуже переповненими, бо багато людей поверталися додому з тюрем і заслання. Отож повернення було досить прикрим, а головно - погане сполучення. Доїхали до Києва. Тут треба було компостувати білети. Черга велика, а тут ще якась закордонна делегація приїхала, людей не впускають на вокзал, бо в них дуже нужденний вигляд. В Києві ми просиділи три дні, врешті виїхали до Львова. Приїхали ввечері, на Різдво Матері Божої. Зустріли нас сестри Альфонса, Йосифа, Рафаїла, Симеона і Тереня.

Ми були дуже втомлені, у дорозі майже не спали - не було можливості, та й люди їхали усякі. Було страшно і небезпечно - крали мало не з-під рук. Від перевтоми попухли, тому с. Андрея вирішила у Львові відпочити, дещо довідатись, як далі влаштувати своє життя і духовно набрати сили. Відвідали Впр. о. Готру і Впр. о. Шипітку, що вже повернулися. Були у костелі кілька разів.

Відпочивши, виїхали у Долину, куди вислали свої речі. Там нас зустріли всі сестри, а також о. Ігнатій, що одержав листа від брата. У листі йшлося про наш від'їзд з Любавінська. Одразу відправили Службу Божу з виставленням Найсв. Тайн, відспівали "Тебе, Бога, хвалим". Опісля - спільна вечеря. Ми раділи, що вже є дома, в Україні. Проте й журились, бо вже у Львові нам сказали, що не прописують, а відсилають туди, звідки приїхали. Отже, ми почали думати за прописку. Цілий місяць їздили поміж сестер по домах шукати підтримки, але, на жаль, не знайшли нікого, хто б нам допоміг. С. Климента сказала зрозуміло: "Андрейцю, хоч тебе люблю, а щодо прописки, то нічим не можу помогти. Шукай, кого знаєш!" С. Андрея заплакала і каже до мене: "Якщо ваша родина відмовить, треба вертати знову в Сибір!"

Тоді ми звернулись до мого батька і брата щодо прописки. Брат каже: "Чому ж ви раніше не сказали? Я купив хату, а свою квартиру здав. Як би знав, був би у ній ще жив і вас там прописав. А тепер треба шукати хату для прописки." Пішли ми з батьком шукати хату у Калуші. Під вечір знайшли на вул. Лесі Українки, у Сербіна. Домовились, батько сам дав гроші за місяць і за ремонт. Взяли домову книгу і план хати для прописки. Через декілька днів брат мені каже: "Я вас прописав. Але знай - вас нелегко було прописати, а головно - с. Андрею. Були великі труднощі. Ти йди на роботу, я вже домовився в артілі "Перемога".

З першого листопада я пішла працювати. Оті дві сестри, що виїхали раніше, ще не прописались і приїхали до нас. Вже нас знову четверо, а одна тільки працює... Господар винаймив квартиру на двох, а живуть четверо... Скаржаться братові, а брат мені каже: "Як так, що сестри не можуть зрозуміти такі обставини? Але як скажеш "забирайтеся"? Може не мають де йти, і разом уже звикли..." Так ми і далі жили. Брат допомагав чим міг. С. Єремії було незрозуміло, як може брат так допомагати? Мабуть, за це йому щось дають. І почала їздити, говорити: треба, щоб не жили біля родини; треба, щоб всі чотири разом були прописані... Так ми прожили цілий рік.

НЕВТОМНИЙ ДУШПАСТИР І ПАТРІОТ

Автором цієї публікації є дочка українського греко-католицького священика о. Теодора Гури. Життєвий шлях цього духівника пов'язаний з подіями, які випали на долю нашої нації у XX столітті. Ми не ставимо собі за мету виділити когось, а надаємо можливість нашим читачам уявити минуле завдяки розповіді про життя певних постатей.

Теодор Гура народився 1892 року у селі Гута Сокальського району на Львівщині. З дитинства полюбив край, де народився, працю на рідній землі. Завжди мріяв стати освіченим чоловіком. На початку століття юнак Теодор вчився у Сокальській та Львівській гімназіях. 1910 року вступив до Львівської духовної семінарії. На такий життєвий вибір вплинули брати батька, отці Дам'ян та Пилип. Останній курс семінарії Теодор Гура закінчив 1915 року у Перемишлі. З 1915 по 1916 рік за участь в українському націоналістичному русі та за "антидержавну діяльність" він перебуває під слідством, а пізніше з багатьма діячами зносить важкі умови австрійського табору у Телергофі.

1917 року змінюється особисте життя мого батька. Він одружується з Марією Карп'як, випускницею Перемиської гімназії. Того ж року його скеровують до міста Дрогобича на Львівщині, де у місцевій гімназії проводить катехизацію. Окрім цього виконує священичі обов'язки у селі Далява. 1918-1920 рр. характеризуються піднесенням національно-визвольного руху. Польська поліція постійно наглядала за подружжям Гурів. О. Теодор стає активним учасником визвольних змагань. Тоді поляки перевозять Гурів до глухого села Курилівка Лежайського району. Але й тут ентузіазм молодого душпастиря не згасає, а, навпаки, спрямований на відродження національної свідомості та духовності жителів села. Гури організовують постановку вистав, концерти, створюють дитячий та церковний хор. До села запрошують відомого художника для реставрації храму. Саме село було поділене на російське і польське. За певний період часу у російській частині стали розмовляти українською мовою. Курилівка була взірцем для інших сіл. Окрім Лесі, яка з'явилася на світ раніше, у Гурів було ще три дочки: Оксана, Даруся і Надя. 1928 року батька скеровують до села Синявки Любачівського повіту. Церква і плебанія знаходилася за два кілометри від села, аж під лісом. Але місцеві мешканці полюбили свого нового духовного наставника. 30-ті роки пов'язані з переїздами Гурів до різних сіл. Так, 1930 року - у село Пралківці біля Перемишля, 1932 року - до села Торки. Воно знаходиться за 14 кілометрів від Перемишля. О. Теодор сумлінно трудився над національно-духовним відродженням цих сіл. До Торок він запрошував отців Василіян як місіонарів. Вони проводили десятиденні науки для мешканців. Люди змінювалися: ставали глибше віруючими, поряднішими, національно свідомішими. На закінчення місії приїздили гості з Перемишля - єпископ

Иосафат Коциловський, о. М. Грициляк, о. В. Гриник, з яким батько підтримував дружні стосунки. З нагоди празника Успіння Пресвятої Богородиці та з приводу закінчення місії було організовано урочисту зустріч гостей: хлопці у національному одязі їхали на конях, діти кидали квіти, хор виконував вітальні пісні... У тому ж селі о. Теодор з дружиною заснували читальню, організації "Сільський господар", "Кооператив", "Луг" та інші. Також за їх участю у селі відбувалися постановки вистав, проводилися концерти. Пожвавилася справа щодо виховання молоді. Представники села були учасниками з'їзду "Українська молодь Христові", "Просвіти", Союзу українок та спортивних змагань, організованих Лугом. У самих Торках гостювали такі відомі культурні діячі як Мілена Рудницька, сестри Кульчицькі та інші. У Торках жили гармонійно, як і у багатьох інших галицьких селах та містах у ті часи. Але це тривало лише до 1939 року.

Друга світова війна принесла чимало лиха на нашу землю. Спершу поляки, а згодом німці знущалися над населенням українських сіл. О. Теодор протестував проти вивезення нашої молоді на примусову роботу до Німеччини, бо такі акції руйнували сім'ї. Німці будували на наших пасовиськах летовище, і там знайшлася робота для сільських хлопців. Вони були дуже тим задоволені. 1941 року змінюється влада. Більшовики виганяють батьків з дітьми з плебанії (місце їхнього проживання). Комуністи починають переслідування, часто нічними візитами тривожать людей. Також комуністичні та польські окупанти нищать населення українських сіл (приміром, у Малковичах 149 осіб було вбито). 1946 року розпочалися сумнозвісні акції, пов'язані із виселенням українців на територію радянської України. О. Теодор з жінкою опиняються у с. Баличі Мостиського району. Батько вже не мав парохії, але підпільно працював. Священики не розуміли батькової позиції. Пізніше о. Теодора переслідували, проте біля нього гуртувалася невелика паства. Це були люди, які не зраджували прабатьківської віри. Я з чоловіком Степаном жила у селі Години Мостиського р-ну. Ми радісно приймали у своїй хатинці українських партизан, які зустрічалися з о. Теодором. У нас вояки знаходили затишний притулок, бо їх лікували, годували. У цьому помагав і наш батько. У помешканні правили богослужіння, спільно молилися. З райцентру часто приїздили перевіряти нашу хату, бо доноси були регулярними. У 1946-47 рр. батько виконував не тільки священичі обов'язки. Він міг надати лікарську допомогу у таких селах як Арламівська воля, Петики, Хоросниця та ін. В Арламівці батько уникнув кількох облав завдяки Божій ласці та допомозі людей. Їхня релігійна свідомість була високою.

1948-49 рр. у лікарні, де ми проживали, на найбільші християнські свята окрім моїх батьків, сім'ї сестри Лесі гостювали ще 20 або і більше повстанців. На Свят-вечір усі сповідалися, а потім сідали до столу. О. Теодор завжди старався вселити у наші душі надію та тверде переконання, що настануть кращі часи для нашої Церкви і народу. У пізніших роках подібні гостини були скромнішими, бо повстанців поменшало. Такі сімейні зустрічі могли закінчитися для нас плачевно, бо усюди чатували прикордонники з собаками. Моя мати Марія теж відчувала "опіку" з боку прикордонників. Окрім них навідувалися ще і священики. Часто вночі митники, прикордонники привозили своїх дітей, щоб хрестити або хворих людей, щоб висповідати. Навідувалися і молодята, які хотіли брати шлюб.

Під час подібних візитів у матері виникав сумнів, чи це була не провокації. Вона ночами очікувала о. Теодора. Батько мусів ходити пішки, бо коня забрали до колгоспу. 1951 року мене заарештовують і засуджують. Відсиділа 5 років, була на засланні в Мордовії. У в'язниці народила дочку Марію, яку у віці 9 місяців моя сестра Леся привезла із заслання додому. Моє заслання значною мірою вплинуло на батьків.

О. Теодор щороку їздив до свого рідного села на свято Покрови. Протягом трьох-чотирьох днів намагався виконати свої душпастирські обов'язки: сповідав, хрестив, відправляв та ін. У його рідному селі храм був зруйнований, а священика не було. О. Теодор приходив на цвинтар схилити свою голову перед могилами Січових Стрільців та вояків УПА. Він пам'ятав багато прізвищ цих героїв.

1973 року мого батька поховали на Янівському цвинтарі. На прощальній церемонії було 8 священиків. Похороном займався о. Євстахій Смаль. Діти та внуки о. Теодора Гури та Марії щиро дякують Господеві за те, що мали за свого життя таких шляхетних і моральних батьків.

Оксана ГУРА - ГОЛОВІД

З ПОТОКУ НОВИН

НОВИЙ ЄПИСКОП УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ

Папа Іван Павло II призначив 17 квітня цього року отця Стефана Сороку єпископом-помічником Владики Михайла Бзделя, архієпископа-митрополита українців католиків Канади.

Новопризначений Владика Стефан Сорока народився 13 листопада 1951 року у Вінніпезі, що в Канаді. Там, у Манітобському державному університеті закінчив факультет соціології, захистивши докторську дисертацію.

1978 року він вступив до Семінарії св. Йосафата у Вашингтоні (США) та в католицькому Університеті Америки закінчив богословські студії. Рукоположений Митрополитом Максимом Германюком у Вінніпезі 13 червня 1982 року. Після свячень отець Стефан виконував такі обов'язки: від 1982-1984 рр. був співробітником у церкві Пресвятої Родини у Вашингтоні (США), повернувшись до Вінніпегу був від 1984 до 1986 парохом в містечку Портедж ля Прері в провінції Манітоба, а згодом парохом церкви св. Анни у Вінніпезі, виконуючи ці обов'язки до сьогоднішнього дня. О. Стефан Сорока від 1984 року є суддею Архієпархіяльного трибуналу, та від 1 липня 1994 року став канцлером та економом Вінніпезької Архієпархії.

Радіо Ватикан

ЩО БІЛЬШЕ ОБ'ЄДНУЄ, НАЦІЯ ЧИ РЕЛІГІЯ?

Люди ніяк не можуть погодитись справедливо використовувати земні добра, бо одні від одних щось забирають... І тому руйнують та нищать матеріальні або духовні цінності, а війнам і суперечкам немає кінця. Бог дарував нам певні об'єднуючі сили, з яких найцінніші - спільна релігія і спільна мова, але виявляється, що і тут виникає чимало суперечностей. Мова справді об'єднує, бо люди говорять зрозуміло і помагають одні одним. Формується певна духовна культура: мистецтво, фольклор, а також і наука, певний спосіб співжиття... Все це є цінним та відрізняє від інших. Це дуже добре, бо якщо серед усього земного населення ширилися би великі гріхи і пороки та не існувало б жодних кордонів, то планета загинула би. План збудувати вавилонську вежу до неба і вже там об'явити Богу війну, зазнав краху. Бог зійшов, помішав мови людей, і вони розійшлись по всій землі. Отже, мова об'єднує, але мова і ділить... Та є інша сила, яка здатна об'єднати більше людей, і на сильнішій основі - це релігія, духовний зв'язок з Богом. Цей зв'язок спроможний з людей утворити одну сім'ю, один спільний дім, і цього хоче сам Бог: "Хай будуть всі одно... і буде одне стадо і один пастир". Та, на жаль, замість об'єднання нині появляються нові роз'єднання, нова атмосфера відчуження, нові організації віруючих людей, які не хочуть знати про інших буквально нічого. Шукають не важелів об'єднання, а причин поділів, і щоб ці поділи якомога дужче закріпити.

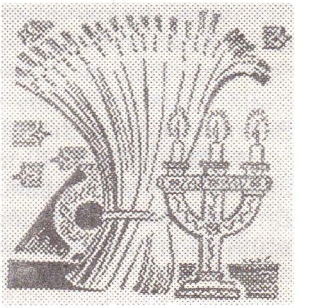

Об'єднує любов, а ділить ненависть. Об'єднує справедливість, а ділить неправда. Нині піднімають голос греко-католики, що на споконвічні українські землі прийшли римо-католики і знову мають церкви, монастирі, і хочуть як і раніше колонізувати і полонізувати нас... То що таке диктує, любов чи ненависть? Виходить, що нація важливіша, ніж релігія. Виходить, що поляки на вічні віки мають бути недобрими, щоб вони не робили... і їм ніколи не можна довіряти. А що це терени абсолютно втрачені для християнства, що тут справді треба йти і проповідувати, бо гине безліч душ через новітнє поганство, про це чогось не згадують. На такій же основі на Закарпатті появились "русини", які не хочуть мати нічого спільного з "українцями", щоб не "обплямити" свій прекрасний обряд і не втратити тих набоженств, які колись запровадили галицькі василіяни. А це, зокрема, болючий приклад. Тут уже не об'єднує ні релігія, ні національні корені. Ми не одної віри і не один народ? Коли вороги наповнювали нами тюрми і за релігію, і за націю, вони вміли "об'єднувати" і ганьбити

нас за все, про що і не снилось: і за уніатство, і за петлюрівщину, і за бандерівців, і за Шептицького, і за Сліпого... А нині якраз ідеологи колишньої "єдиної та неділимої" застерігають буцім то нас перед віруючими братами, бо вони можуть лише чинити нові поділи і творити нові форми поневолення. Та сатана не був би сатаною, якщо чогось би не надумав для ширення розколів, незгод, бо як же інакше ослабити християнство?

Але це сигнал для нас, віруючих: настала пора пробудитись! Треба сказати твердо: чого ми хочемо, Царства Небесного, чи царства земного? Дехто невдоволений, що очолює Вселенську Церкву папа-поляк. Може казатимемо, що він колись буде полонізувати Україну? Невже це добре, вертатись у давнє минуле і жити старою ненавистю? Невже нічого не змінилось з тих часів, коли пани гнобили бідних кріпаків, а козаки і гайдамаки вирізували панів? Невже в історії завжди винна лише одна сторона, і життєвий досвід нас нічого не навчив?..

То принаймні ми, вірні русини, пригадаймо, що у нашому християнстві буквально усе краще постало з нашої єдності віри, зі співпраці одномовних братів від Попраду і Сяну до Дону. Подивімося у всіх наших церквах, чи є хоч одна богослужбова літургічна книга (мінеї, тріади, октоїхи, служебники), що не була б видана у Львові, Києві, а давніше і у Перемишлі? Тоді ми зуміли спілкуватись однією мовою? Чи ми відзначаємо не той же ювілей унії, яку уклали Єпископи тогочасної України, а священики лише долучились до неї? І якщо нині так хвалимося єдністю наших церков і заохочуємо нез'єднаних братів вчитися у нас цінувати добро Вселенської Церкви, то як пояснити оту "окремішність", "святе русинство", представники якого не прагнуть спілкуватися зі своїми одномовними братами? Але об'єднує не мова, і не політика, а жива віра, любов до Бога і до своїх ближніх. Ті, що діляться, хай положать руку на серце і скажуть, чи звикли вони мовити таку молитву Ісуса: "Отче, хай всі будуть одно! Як Я в Тобі, а Ти в мені, хай всі будуть у нас одно... Щоб світ повірив, що Ти Мене послав!" Може до такої молитви приєднаються і далекі брати з Чукотки чи Магадану, а може старенькі дідусі з Оптинської пустелі? Всі вони відчують, що тут йде мова про загальні інтереси єдиної Христової Церкви, яка вміє до одних ставитися терпеливо, до інших із зрозумінням, до третіх з милосердям, у Божому імені прощаючи усі гріхи тим, які колись були її ворогами...

А якщо йдеться про проповідників ще незнаної віри, про щось нове серед християн, які мають давні традиції, викорінювані атеїстами, то тут є що сказати, і то дуже рішуче: "Якщо хтось до вас приходить і цього вчення не приносить, того до хати не приймайте і не вітайте (2 Ів. 1, 10). Перший знак, за яким зможемо пізнати справжніх братів, то любов до єдності, любов до Вселенської Церкви, бо це любов і до її єдиного Вчителя, і до Його заповіді Любові. В кого є правдива любов до Бога, той мусить мати любов і до Божих дітей, але ніколи не буде шукати засоби для розколу. Він буде відстоювати ту Правду, яка тримає нас разом уже два тисячоліття. Отже, нас з'єднує віра й любов, а все інше - другорядні речі.

о. Павло МАДЯР, ЧСВВ

ЗВЕРНЕННЯ

Молодь - майбутнє нації. Цю думку неодноразово чуємо або самі висловлюємо. Але чи сучасна молодь вивчає релігію у школі? Чи знають хлопці і дівчата основи рідної віри? Ці проблеми порушуються на сторінках сучасної преси. У деяких публікаціях акцентували на тому, що релігію як предмет слід викладати у школі та інших навчальних закладах. Звернення, яке публікуємо нижче, адресоване главам трьох українських Церков. У цьому документі, підписаному керівниками громадських організацій, йдеться про вище згадані проблеми, зокрема про релігійне виховання молоді на сучасному етапі.

Їх Блаженству Патріарху Філарету,
Патріархові Київському і всієї України,
Главі УПЦ КП

Їх Блаженству Патріарху
кир Мирославу Івану кардиналу Любачівському,
Патріархові Києво-Галицькому і всієї України,
Главі Української Греко-Католицької Церкви

Їх Блаженству
Патріарху Димитрію,
Патріархові всієї України,
главі УАПЦ

Ми, громадські організації Львівщини, та усі, кому небайдужа доля наших дітей і майбутнього України, звертаємось до Вас із проханням підняти клопотання перед урядом про введення в Україні закону про навчання християнської релігії як основний предмет в школах і навчальних закладах. Таке навчання мали б здійснювати священнослужителі та катехити християнських віровизнань (тобто УГКЦ, УПЦКП та УАПЦ), не заглиблюючись у існуючі між ними догматичні розбіжності.

Наше прохання має поважні підстави і є наслідком вивчення справи виховання молоді в Україні. Ми стурбовані духовною кризою нації, жахливою кримінальною ситуацією, браком культури та християнської моралі саме серед підростаючого покоління, неконтрольованим впливом великої кількості протестантських та інших релігійних сект і псевдо-

проповідників, які закликають нашу духовноспустошену молодь до непокори, діють деструктивно, сприяють занепаду християнської віри, яку ми повинні не менш як державність і рідну мову захищати і берегти.

Звернення такого змісту, під яким підписались 3000 громадян Львівщини, подали до Синоду Української Греко-Католицької Церкви, що відбувався 1994 року у Львові, до керівників Церков трьох суміжних вищезгаданих конфесій, до Голови Львівської Обласної ради народних депутатів пана Гориня Миколи, до начальника обласного відділу освіти пана Брегіна Михайла. Усі поставились до проблеми позитивно, висловлювали згоду, вказували на необхідність відповідних кроків з боку державних керівників, але поки що все залишилось без змін.

Президент України приймає присягу перед своїм народом на Євангелії - тож народ України повинен знати високий зміст і сенс цієї присяги, зміст і сенс самої Євангелії.

Заперечуючи тенденцію ототожнення релігії з партійною чи класовою ідеологією, хочемо ствердити на підставі усієї історії людства, що закони Божі в усі часи були в основі законів суспільства і рятували його від морального та духовного занепаду. Релігійна освіта та релігійне виховання мали би посісти належне місце в усій системі виховання молоді. Без цього неможливо зупинити нестримний ріст злочинності серед підлітків, збайдужіння до традицій, до майбутнього своєї держави. На жаль, ані ті родини, де дотепер панували войовничі атеїстичні переконання, ані школи, де вчителі донедавна переконували учнів у тому, що релігія - опіум для народу, ані органи правопорядку, не здатні подолати жорстокість та насильство, які набули масового характеру.

Експериментальні засоби навчання релігії (недільні школи, факультативи) є недостатні. Ця проблема повинна бути вирішена на найвищому державному рівні. Саме це спонукало громадськість звернутися до Вас з проханням про можливість прийняття такого закону.

Ми всі у великій відповідальності перед Богом і перед майбутнім України за виховання підростаючого покоління. Тож просимо Вас розглянути і позитивно вирішити наше клопотання.

Аналогічні звернення відправлено урядові України.

Голова Всеукраїнської "Просвіти" п. П. Мовчан, голова Всеукраїнської організації "Меморіал" п. О. Танюк, голова Всеукраїнського союзу українок п. А. Пашко, голова Народного дому "Просвіта" п. Л. Середа, голова Львівського союзу українок п. З. Білик, голова ЛОІ КО "Меморіал" п. Є. Гринів, Українська греко-католицька спілка ім. А. Шептицького - п. Г. Мороз та інші.

СВЯТКУВАННЯ 400-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ УНІЇ НА ІВАНО-ФРАНКІВЩИНІ

"Єдність в Івано-Франківській єпархії" - під такою назвою відбулися урочистості, присвячені чотирьохсотлітньому ювілею Берестейської унії. Спершу 27 квітня в м. Івано-Франківську перед катедральним собором св. Воскресіння Христового була відслужена Архієрейська Літургія за участю папського нунція в Україні Антоніо Франко, багатьох владик УГКЦ та єпископів римо-католицької Церкви в Україні. Того ж дня в місцевому драмтеатрі відбулася урочиста академія. 28 квітня, вдосвіта сотні прочан прямували до Гошівського монастиря отців Василіян. Саме на Ясній Горі у Гошеві продовжилися урочисті заходи, започатковані у Івано-Франківську. Архієрейську Літургію правили владики УГКЦ Павло Василик, Михайло Сабрига, Іван Маргітич, Софрон Мудрий, Софрон Дмитерко та духовенство нашої Церкви. На Богослужінні були також присутні папський нунцій в Україні архієпископ Антоніо Франко, ієрархи римо-католицької Церкви в Україні. Владика Софрон Дмитерко у проповіді акцентував на тому, що Берестейське поєднання відкрило широко двері перед нашою Церквою та народом. Адже історики констатують факт про невтішний стан нашої Церкви перед укладенням унії 1596 року. Унія - це наш історичний виграш. Згадав владика і постаті тієї доби - Іпатія Потія, Йосифа Велямина Рутського, священномученика Йосафата Кунцевича, і мучеників нашого століття, які пожертвували життям заради справи єдності з Апостольською столицею. Після Літургії прозвучало ще кілька промов. Слово мав і архієпископ Антоніо Франко. Потім був відправлений молебень до Матері Божої та духовенством посвячено копії Чудотворної ікони Матері Божої Гошівської для парафій Івано-Франківської єпархії. Протягом наступних днів урочистості продовжилися у кожному деканаті та парафії Івано-Франківської єпархії. Організовано виставки, проведено конференції тощо.

Ігор СКЛЕНАР

НА СВІТЛИНІ: діти вітають учасників Архієрейської Літургії у Гошеві.

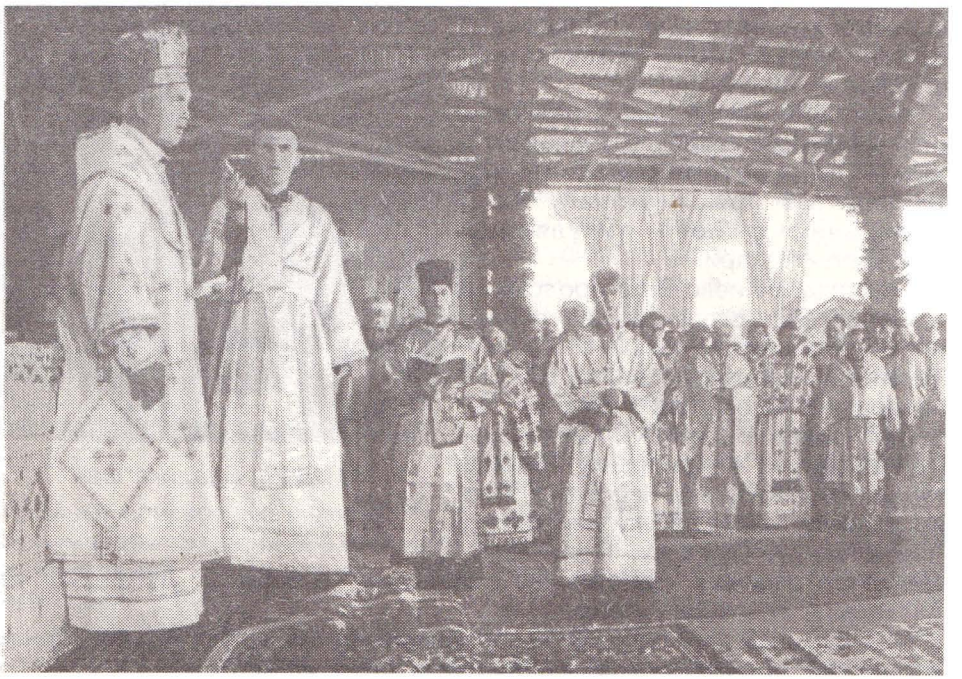

НА СВІТЛИНАХ: процесія з копією Чудотворної ікони Матері Божої Гошівської прямує до місця, де буде відправлена Архієрейська Літургія; учасники Архієрейської Літургії у Гошеві.

ЗАСНУВАННЯ КИЇВСЬКО-ВИШГОРОДСЬКОГО АРХІЄПИСКОПСЬКОГО ЕКЗАРХАТУ

2 квітня 1996 року стало історичною і радісною датою для Української греко-католицької Церкви, адже саме цього дня Вселенський Архієрей Іван Павло II дав свою згоду на рішення, прийняте Синодом єпископів Української католицької Церкви щодо заснування Архієпископського Києво-Вишгородського Екзархату. Папа також дав своє благословення на вибір Владики Любомира Гузара, студитського уставу, першим екхархом Києво-Вишгородського екзархату, зроблений Синодом єпископів української католицької Церкви, призначаючи його титулярним єпископом Ніси Лікійської.

Святіший Отець також дав своє благословення на вибір Владики Івана Хоми Прокуратором Верховного Львівського Архієпископа у Римі, призначаючи його титулярним єпископом Патари.

НА СВІТЛИНІ: Владика Іван Хома

На осідок Києво-Вишгородського Архієпископського екзархату запропоновано столицю України, місто Київ. Територія Екзархату охоплює 533.700 квадратних кілометрів і включає наступні області: Волинську, Хмельницьку, Рівненську, Житомирську, Вінницьку, Одеську, Київську, Черкаську, Кіровоградську, Миколаївську, Херсонську, Чернігівську, Сумську, Полтавську, Дніпропетровську, Запорізьку, Харківську, Донецьку, Луганську та Автономну Республіку Крим.

Греко-католиків на східній Україні налічується приблизно 300.000, однак через брак статистики важко встановити точну кількість.

На східній Україні вже діє 75 греко-католицьких церковних громад, з яких зареєстровано поки що тільки 55. Інші спільноти ще не зареєстровані через брак місця для богослужіння, що вимагається для реєстрації, або через інші зовнішні причини.

Із 48 священиків, які душпастирюють на східній Україні, 44 належать до єпархіяльного клиру, а 4 - це монахи. Із 12 сестер-монахинь на східній Україні 4 належать до Чину Святого Василія Великого, 3 сестри Служебниці Непорочної Діви Марії та 3 сестри Пресвятої Родини.

Владика Любомир Гузар, студитського уставу, народився 26 лютого 1933 року у Львові. Духовну освіту він розпочав у Сполучених Штатах Америки, вступивши у Стемфордську семінарію Святого Василія, де навчався від 1950 до 1954 року. Потім, від 1954 до 1958 року, він навчався в семінарії святого Йосафата у Вашингтоні та у вашингтонському католицькому університеті. Вищу богословську освіту в ділянці філософії він продовжував в Нью-Йорку у Фордамському університеті. А завершив богословську освіту у Римі, від 1969 до 1972 року, навчаючись в колегії Святої Софії та захистивши докторську дисертацію в Папському Урбаніянському університеті.

НА СВІТЛИНІ: Владика Любомир Гузар

30 березня 1958 року він став священиком, прийнявши рукоположення покійного стемфордського Владики Амбросія Сенишина.

19 серпня 1972 року о. Любомир Гузар вступив до монастиря святого Теодора Студита - "Студіон" поблизу Рима. Відбувши новіціатське випробування у венедиктинському монастирі в Німеччині, 24 червня 1973 року о. Гузар прийняв в монастирі "Студіон" монашу схиму.

Від травня 1974 року він був настоятелем цього студитського монастиря. 5 квітня 1977 року він прийняв єпископські свячення, а 23 липня 1978 року був призначений Архимандритом монахів в Європі та Америці. А 16 квітня 1985 він отримав призначення Протосинкела, тобто Генерального Вікарія Львівської архієпархії у Римі.

Якщо розглянемо душпастирську діяльність Владики Любомира Гузара, то відзначимо його насамперед як викладача, спочатку у стемфордській духовній семінарії, де він був також префектом та деканом. О. Любомир Гузар був викладачем і деканом Колегії Святого Василія в Стемфорді. Від 1976 до 1983 року був він викладачем східної богословії в Папському Урбаніянському Університеті.

Протягом чотирьох років, від 1965 до 1969 року, о. Гузар був парохом парафії Пресвятої Тройці в Кергоксоні (США).

Владика Любомир Гузар є також членом Крилосу Львівської архієпархії Української греко-католицької Церкви, а від 1994 року перебуває в Україні, організуючи новий монастир святого Теодора Студита в Колодіївці, що на Тернопільщині.

Владика Іван Хома, дотеперішній ректор українського католицького університету імені святого Климентія в Римі, народився 27 листопада 1923 року в селі Хирові, Самбірського району на Львівщині. Духовну освіту він розпочав у єпархіяльній семінарії в Перемишлі, навчаючись там протягом війни у 1942-1945 роках. А продовжував у Римі від 1946 до 1952 року в Папській колегії Святого Йосафата, одночасно від 1946 до 1952 року навчаючись у Папському Урбаніянському університеті, а потім у Ватикані, у Папській вищій школі архівістів.

29 червня 1949 року Владика Іван Бучко уділив йому в Римі священичі свячення. Усе священицьке служіння отця Івана Хоми пройшло у Вічному Місті. Спочатку від 1951 до 1963 року він був секретарем та архівістом Архієпископа скитальців, Апостольського Візитатора українців у Західній Європі, Владики Івана Бучка. Потім від 1963 до 1982 року був секретарем і канцлером Блаженнішого Верховного Архієпископа, кардинала Йосифа Сліпого. 5 квітня 1977 року прийняв єпископські свячення і 1982 року був призначений Протосинкелом, тобто Генеральним вікарієм Львівської Архієпархії у Римі. Це завдання о. Іван Хома виконував до 1984 року. А від 16 квітня 1985 року донині був ректором Українського католицького університету імені святого Климентія Папи в Римі.

Згадаємо також, що від 1961 року він викладав історію України та історію української Церкви в Папській малій українській семінарії, від 1964 року став викладачем університету імені Святого Климентія, видавцем і редактором журналу "Богословія". Згодом о. Хома був також викладачем в колегії Святої Софії в Римі. А від 1969 до 1985 року був ректором цієї Колегії. О. Хома є також засновником музею та архіву покійного Блаженнішого кардинала Йосифа Сліпого. О. Іван Хома є автором ряду богословських книжок та численних статей з історії української католицької Церкви.

Зазначимо, що 14 жовтня 1978 року він став членом Крилосу Львівської Архієпархії. 29 травня 1959 року покійний Папа Іван XXIII підніс його до гідності Папського шамбеляна. Цю гідність 14 серпня 1963 року підтвердив Папа Павло VI. А 8 грудня Блаженніший Верховний Архієпископ, кардинал Йосиф Сліпий надав йому гідність митрофорного протоєрея.

Щиро вітаючи Владику Любомира Гузара, першого екзарха Київсько-Вишгородського Архієпископського Екзархату української католицької Церкви та Владику Івана Хому, прокуратора Верховного Львівського Архієпископа у Римі, від імені Ватиканського Радіо та всіх його слухачів, бажаємо Вам щедрих Господніх ласк у новій апостольській праці. Нехай Господь благословить усі ваші труди й починання на славу Божу, для добра української католицької Церкви та всього українського народу. На многі й благі літа, Владико Любомире та Владико Іване!

Радіо Ватикан

ПРОБЛЕМИ ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

● Неодноразово стверджують, що нині у церквах в порівнянні з першими роками після виходу з підпілля, маліє число вірних. Не аж так воно зараз впадає в очі, але це явище спостерігається. Яка ж тут причина? Питається багато хто. На це питання можна дати кілька відповідей. Перша: колись було обмаль відкритих церков і до одної приходила велика кількість вірних, а нині щораз більше відкривається нових церков і в містах, і в селах, і тим самим кількість прихожан зменшується. У Львові майже кожен квартал має свою церкву. Подібна ситуація і в селах. Правда, що є ще місця, де один ієрей мусить і в чотирьох храмах правити в неділю, але щороку число священиків зростає. Друга відповідь така: люди починають перебирати, як то кажуть, харчами. Колись не питали, хто правив, але щоб тільки могли Богу помолитися, а нині вже грає роль смак. "Я іду туди, а я туди, де, йде інтелігенція..." і т. д. Третя відповідь: вірних не вчать ходити у будні дні до церкви, бо замало є відповідних організацій як треті чини, Апостольства молитви, Марійські дружини чи інші побожні братства і сестринства, і тим самим люди відвикають від храму Божого і навіть у неділі не спішать до святинь. А до того ще нанизується така проблема, що ті відправи тривають протягом кількох годин. Польська катедра має на Службі Божій для дітей більше менших віком, ніж кілька великих церков у столиці князя Лева. Люди не можуть усі нараз піти з хати. І коли є тільки одна відправа, то не всі вірні можуть скористати зі святочого дня та неділі, і ці дні належно та постійно вшанувати, пересвяткувати.

● Спостерігається ще одне негативне явище в Україні. Це не лише конфесійні поділи: з'єднені, нез'єднені та секти. Між самими нез'єдиненими (православними) також є поділ на три частини. Одні визнають Московський патріархат, зарубіжний трицвітний прапор, інші хочуть свого, київського, треті самі хочуть бути головою. Дуже прикро читати кожному віруючому українцеві такі рядки зі статті, опублікованої у листопадовім числі (1995) газети "Наша віра" з Києва (головний редактор Євген Сверстюк). "Справді чому б не зустрічатись православним і не поговорити про ті обставини, які нас ділять, роз'єднують? З позицій здорового глузду - це пережитки безбожної держави, закладені в Церкві: централізована замкненість "служителя культу", його відчуженість від українського народу, культури й мови; використання Церкви для антиукраїнської пропаганди на рівні пліток; байдужість до заморених голодом і не похованих по-християнськи 7-ми мільйонів українських селян, навіть не байдужість, а безбожне ігнорування; ігнорування могил, полеглих у війні, за винятком могил красноармійських; ігнорування національних свят, не святкованих у Москві..." Ще глибше замислився над цим болючим питанням про православ'я голова клубу української греко-католицької інтелігенції м. Львова Іван Гречко у статті, опублікованій у цьогорічному квітневому числі "Патріярхату". Він може і різко, але реально оцінює роль зарубіжного патріархату в Україні та зазначає теж про невизначеність так званих "яремівців", які керуються амбіціями і отаманівським думанням і виступають проти Київського патріархату та кумаються з іноземним. Вони так виходить, що, властиво, виконують роботу п'ятої колони проти українських католиків у західних областях. Хто стоїть збоку і дивиться критично та об'єктивно на цю міжправославну коломийку, то йому впадає в очі

примітивний брак пошани до краю і разюча нестача українського патріотизму. Дивно, що видали нез'єдинені, і то кількома накладами "антикатолицький катехизис", що був друкований 1915 року в Харкові (саме тоді як Євлогій навертав на "благочестіє" Галичину). Там докоряють католикам за те, що вони правлять богослужіння чужою мовою. Як це так? А як же тоді правили у храмах царської імперії? На зрозумілій мові? Ніколи! Навіть українську вимову забороняли під час літургій. А нині католики, і західні, і українські правлять зрозумілою мовою, то для чого чіплятися? Саме зарубіжні впихають чужу мову. Або говорити про непогрішимість папи? Велика є різниця між бути непомильним, та непогрішити (тобто не згрішити). Отож робиться перекручування і виходить якесь мрако-бісся. Папа ніколи ні сам, ні інші не казали, що він не може згрішити. Тільки у справах віри й моралі Святий Дух саме так провадить ним, що не може нас ввести у блуд.

СВІТСЬКІ НОВИНИ

● 26 квітня, у п'ятницю, Україна поминала чорнобильське лихо. Чорнобиль - це ще один злочин народовбивства, після голодоморів, єжовщини, сталінських часів та ін. Увесь Львів потопав у синьо-жовтих прапорах, перев'язаних чорною стрічкою. Також прозвучали різні виступи про цю трагедію. Колишній депутат Т. Нагулко і ветеран Збройних Сил В. Суботкін з Шепетівки, пишучи до газети "Молодь України" вимагають, щоб кривди, вчинені українському народові, відшкодовувала Росія, бо на її території є "бєлокамєнная". Не інші країни, але з її центру спричинили цю аварію. У цьому номері читаємо думку патріарха Філарета (УПЦ КП), що за розкол у православ'ї несе відповідальність саме московський патріархат. Його ієрархи 1686 року назаконно і неканонічно прилучили Київську митрополію до так званого третього Рима.

Львівські вулиці Лермонтова і Пушкіна, що писав проти Кавказу, перейменували відповідно на Тараса Чупринки і Дудаєва, який недавно загинув від ракетного удару.

● Преса інформує, що в Україні 18% дівчат і 16% хлопців є повністю здоровими. Досить мала з того потіха. Дуже мала. Але це не тільки наслідки чорнобильської катастрофи, але винні частенько батьки, затруєні спиртним, матері легкої поведінки і батьки, що не хочуть морально виховати своїх нащадків. Дитина пещена, як бульба варена! Сама молодь, коли б менше відвідувала дискотеки, грала в карти, дивилася сороміцькі фільми і т.п., а більше ходила до церкви та вчилася про Бога і справжню мораль, - християнську, то була майже повністю, на сто відсотків, здоровою і фізично, і морально.

● Нарешті братковицького вбивцю зловила яворівська міліція. Генерал Романюк наказав обступити квартиру підозрілого типа, і він потрапив до рук правоохоронців. Газети пишуть, що це сталося не випадково, а завдяки вмілій праці нашої міліції. Багато залежить від охоронців права, безпеки та порядку. Ми повинні молитися і бути вдячними тим хлопцям, які можуть стати каліками або втратити життя заради ближніх.

Іван ДОЛИНЮК

ЗАПИТАННЯ СТЕПАНКА

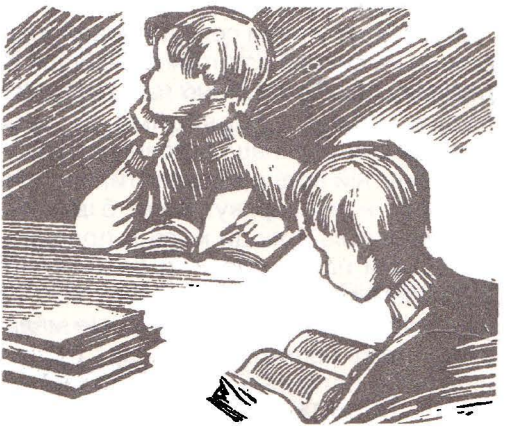

Микола Далекий живе у такому селі, де стоять дві церкви. Одна - стара, ще з часів панщини, тобто побудована до 1848 року, а друга будується нині. Її будують ті, що не визнають віру батьків. Вони нашу віру називають "польською", хоч до тієї церкви жоден поляк ні раніше, ні сьогодні не ходить, бо поляки, які є римокатоликами, мали свій костел. А нині кілька їхніх родин воліють їхати до найближчого містечка, де мають свій храм.

Приналежні до "непольської" віри називають свою віру "козацькою". Багато у селі існує непорозумінь і люди гніваються. Одні кажуть, що у цьому винні провідники тих громад - священики, а інші показують пальцем на кількох впертих осіб, які за будь-яку ціну намагаються відстояти тільки свою думку. Сам Микола має інший погляд: для порозуміння бракує любові до свого народу і краю. Про це він нераз говорить вдома, у родинному колі.

Його син Степанко любить уважно слухати те, про що говорять старші. Степанкові, який ходить у четвертий клас, теж не подобаються сварки і конфлікти серед жителів села. Він у школі і під час розмов з іншими дітьми ніколи не питає, хто якої віри. Усі діти є дітьми, і повинні бути чемними. Він теж старається бути чемним. Різниці між ніким не робить. Якщо треба помогти комусь, то помагає, а когось обороняти, то боронить.

Одного разу старші хлопці почали бійку, і то за те, що один другого назвав по "вірі". Степанко підійшов до задирчастих, як когутики, школярів і почав говорити: "Що трапилося? Ви ж ніякої віри не маєте, бо віруючі один одного терплять і поводяться виховано. Адже ж не читаємо у писанні, що, наприклад, апостоли билися навкулачки з фарисеями чи книжниками, хоч ті апостолів не любили. Христова віра відкидає насильство. А кажете, що теж визнаєте Христа і товчеться між собою, ще до того говорите нецензурні слова. То ви маєте якусь віру? Жодної." Хлопці від таких міркувань засоромились. Швидко один побіг направо, інший - вліво, і бійці настав кінець.

Ввечері Степанко розповідав мамі про цей випадок. Мама його похвалила і каже: "Намагайся, синку, завжди так чинити і мирити таких задирчастих когутиків." Батько з цього приводу додав, що ці суперечки і сварки є кимось фабриковані. Ті, що ці незгоди затіяли, мають одну ціль - посварити українців. А люди дуже легковірні та необачні, бо б'ються, сперечаються між собою, тим самим роблять посміховисько, та накликають на себе кару Божу.

Вже настала вечірня пора. На дворі, хоч і весна, але таки добре стемніло і родина лягала спати. Багато роботи на полі, то необхідно лягти до ліжка раніше, щоб вдосвіта починати працювати на хліб насущний. Хто проморгає весну, то восени не матиме що зібрати, а зимою буде голодувати.

Перш ніж Степанко почав проказувати молитви, то звернувся до батька: "Тату, а чому у такім селі, де людей живе небагато, будувати аж дві церкви?" Батько на синове запитання знайшов відповідь: "Бачиш, сину, я вже здавна розумію, що непотрібно нам дві церкви. Краще одну будувати. І я давно радив громаді: "Подбаймо за кращий стан старої церкви, і вона задовольнятиме наші духовні потреби. Та деякі особи, що завжди люблять у каламутній воді рибу ловити, заперечили цю пропозицію, вперлися та й будують нову церкву. Коли б за власні кошти, а то залучаються різні підприємства, і люди мусять працювати на чиїсь зухвалі плани".

Малий пішов спати, а батьки вирішили про дещо погуторити. Каже мати до чоловіка: "Малий вже зріло думає. Навіщо ще одна церква, як нам і цієї повністю вистачить. Це мала дитина розуміє, але того не бачать старі сліпці і вперті фанатики." Після тих слів батьки помолилися і пішли спати, бо раненько чекає їх праця!

Володар БУЖЕНКО

МОЯ ПЕРША ЗУСТРІЧ З ІСУСОМ

"Покайтесь"... "І нехай кожний з вас охриститься в ім'я Ісуса Христа на відпущення гріхів ваших, і ви приймете дар Святого Духа" (Діян. 2, 38). Так промовляв апостол Петро у день П'ятидесятниці до великої кількості людей, які зібралися у Єрусалимі. Сьогодні Ісус шукає дорогу до кожного людського серця. Прийміть Господа до свого серця і Він поведе Вас тернистою життєвою дорогою. "Коли хтось не вродиться з води та Духа, не спроможен увійти у Царство Боже" (Ів. 3, 5). Моя перша зустріч з Ісусом відбулася під час хрещення. Я була маленькою, але про цю подію часто розповідає моя мама. Після хрещення відчуваю опіку ангела-хоронителя. Він допомагає уникати різних гріхів та оберігає перед небезпеками.

Та, на жаль, не всі люди є охрещеними. Дехто донині поклоняється ідолам, тільки вже модерним. Інші вважають, що є самі для себе "богом". Я переконана, що віруюча людина повинна жити не тільки для себе, а й для Того, хто за неї помер на хресті. Дуже вдячна Ісусові, що прийняв мене до своєї родини, до родини Божих дітей. Прагну бути доброю християнкою і під покровом Пресвятої Богородиці прийти до Ісуса.

Анна МАЦЬКО, учениця технікуму,
членкиня Марійської дружини,
м. Христинопіль

Щоденні релігійно-інформаційні і культурно-просвітницькі програми

- це новини церковного життя з усього світу
- це актуальні проблеми духовності в репортажах та інтерв'ю
- це розповіді про візантійський та латинський церковні обряди
- це сучасні богословські праці
- це щонедільні проповіді священиків
- це відображення церковного календаря та літургічного року
- це повчання для дітей, казочки та оповідання
- це художнє читання і літературна критика
- це розповіді про мистецтво іконопису, церковний спів та музику

Радіо Воскресіння

Слухайте Радіо Воскресіння щодня півгодини на хвилях Всесвітньої служби Радіо "Україна" о 7 год. 30 хв. (КХ, СХ), а також по третій програмі Українського Радіо о 20 год. 00 хв. (СХ, УКХ, мережа).

Радіо Ватикан

6.00 - КХ - 41 м, 49 м
9.15 - Служба Божа - УКХ, СХ, КХ - 31 м, 25 м
19.40 - УКХ, СХ, КХ - 49 м, 41 м, 31 м, 25 м.

Відповіді на кросворд "Марійський"

По горизонталі:

5. Смуток. 6. Поклін. 8. Престол. 10. Прапор. 11. Палата. 12. Втіха. 17. Дітвора. 18. Ридання. 23. Назарет. 24. Охорона. 25. Пісня. 26. Розум. 28. Серце. 29. Владичиця.

По вертикалі:

1. Омофор. 2. Покров. 3. Дорога. 4. Вівтар. 7. Крехів. 9. Страна. 13. Звук. 14. Радість. 15. Христос. 16. Кара. 19. Дзвін. 20. Трон. 21. Море. 22. Сонце. 26. Рожа. 27. Мати.

ПРИЙМАЄМО УЧНІВ ДО ВАСИЛІЯНСЬКИХ ЛІЦЕЇВ НА КОНКУРСНІЙ ОСНОВІ

У Василіянських монастирях: у Бучачі, Червонограді, Жовкві та Брюховичах (Львів) існують ліцеї, в яких навчаються хлопці 8-11 класів (всіх разом 180). Тут вони отримують повну середню освіту та добре релігійне виховання. Учні проживають в окремій частині монастиря, де теж і навчаються.

Цього року набір учнів проводить Бучацький та Христинопільський (Червоноградський) ліцеї. Вступники проходять співбесіду з катехизму християнської віри та складають такі іспити:

- **українська мова** (переказ);
- **історія України** (усно).

Відмінники навчання зараховуються за результатами співбесіди.

Після закінчення навчання учні користуватимуться пільгами при вступі у вищі навчальні заклади.

Для допуску до вступних іспитів у ліцей слід подати такі документи:

1. Табель успішності за останній рік навчання.
2. Характеристику зі школи.
3. Рекомендацію отця-пароха (якщо можливо).
4. Медичну довідку за формою 286.
5. Довідку про склад сім'ї.
6. Заяву на ім'я директора ліцею за підписом батьків.

Приймання документів з 1 по 20 липня, з 9^{00} до 18^{00}. Вступні іспити та співбесіда з 1 по 15 серпня.

Історико-філософський ліцей ім. св. Йосафата Бучацького монастиря Чесного Хреста Господнього Чину св. Василія Великого оголошує набір учнів у 8-9-ті класи. Адреса: 283220, Тернопільська обл., м. Бучач, вул. Міцкевича, 19. Телефон для довідок: (035-44) 2-22-91 та 2-13-77. Отець Іван Майкович, ЧСВВ (директор ліцею).

Христинопільський ліцей св. Василія Великого оголошує набір учнів до 8-го та 10-го класів. Адреса: 292210, Львівська обл., м. Червоноград, вул. Б. Хмельницького, 21. Телефон (03-249) 2-82-32. Отець Йосафат Воротняк, ЧСВВ (директор ліцею).

Чекаємо на Вас!